

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak tőrfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyíltér” rovatban
közlendő cikkek soronkin
10 kr. díjért közöltnének.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SOMLYÓN:

Móricz Gyula szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyíltéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

Iparos-tanoncaink oktatása.

Kézdí-Vásárhely, június 10.

Alig egy éve, hogy hazánkban megindult a mozgalom az elsőfokú ipariskolák felállítására tárgyában s ma már örömmel konstatálhatjuk, hogy ez eszme Kézdí-Vásárhelyt is kedvező talajra talált. Midőn a nagy iparbarát, gróf Zichy Jenő, városunkban járt, iparosaink a leglelkesebb fogadtatásban részesítették s ép oly lelkesedéssel karolták fel az eszmét is, melynek terjesztésére a gróf ur kiküldve volt. E lelkesedés nem volt szalmaláng. Iparosaink megértették a kor intő szavát. Az ipariskola a nemes gróf közbenjárásával s iparos-társulataink buzgó áldozatkészségével felállított, s íme, most, az első tanév végén, már öröndetes eredményel állunk szemben. Méltán jegyezhetjük fel tehát, hogy az iparos-tanoncok oktatásának eszméje nálunk kedvező talajra talált. S ha e téren iparosaink eddigi nemes buzgalma nem lankad: biztosan számíthatnak arra, hogy ezáltal teremtnék a jövő számára egy művelt, tekintélyes iparos-osztályt, a mely a kívülről fenyegető idegen iparral szemben diadalmasan ki fogja állani a versenyt.

Mint már több ízben említettük, korunk a munka embereitől is megköveteli, hogy bizonyos értelmi fejlettséggel bírnak, mert e nélkül, főképp az önálló iparos, ma már nem boldogul.

A „Székelyföld” tárczája.

A legátus.

Sokféle rendű és rangú urat láttam már az életben, hanem nagyobb urat sem nem láttam, sem nem tudok képzelni, mint egy református diák, ha a hatodik osztályon szerencsésen keresztül esve, felvétetik a nagy diákok, az úgynevezett „urak” sorába. Ezentúl már nem gyerek többé, a tanárok megurazzák, a leckeórán leülve felel, szabad nyilvánosan szívarozni, szabad vendéglőkben megjelenni, s a mi fő, képesítve van legációkba menni, azaz: a szomszéd református helyiségekben a sátoros ünnepeken az isten ígét hirdetni. Egy kínai I. osztályu mandarin nagy ur, de kis Miska egy református diákhöz képest. Midőn az unjonez diák térdig érő fekete magyarkájában, füstölő két új krajczáros szívarral szájában végig sétál a főutcán, egy félistennek képzei magát. És méltán! Ő szabad és boldog, mint senki más kerek e világon!

Még élénken emlékszem erre az aranyos korrá. Midőn nagy diáknak felavattattam, mily büszke gyönyörrel dugtam számba az oly sokáig és oly nagyon tiltott szivarat, mint kerestem a helyet, a hol leg-többen látnak s milyen büszkén haladtam végig tanáraink ablakai alatt! Egész nap ki

A ki okszerűen akarja folytatni iparát: némi írási, olvasási és számtani képzettséggel kell, hogy bírjon. Szükséges továbbá, hogy az iparos-ifjú izlése bizonyos mértékben fejlesztesse. Ez pedig mind elérhető, ha iparosaink nem sajnálják azt az aránylag csekély áldozatot, melybe az iparos-tanoncok iskoláztatása kerül.

A vizsgálatok alkalmával hallott feleletekből s az írásbeli dolgozatokból örömmel győződünk meg, hogy az ifjak oktatása jó kezékbe van letéve, s tekintve azt, hogy ez évben a kezdet nehézségeivel kellett megküzdeni, bizonyos, hogy az idén elért kedvező eredmény jövőben még fokozódni fog.

Vannak ugyan iparosaink közt most is — habár nem nagy számban — olyanok, a kik még mindig idegenkednek az iparos-tanoncok oktatásának eszméjétől, részint téves felfogásból, részint pedig önérdékből. Hiszszük azonban, hogy ezeknek ez ügy iránt mutatkozó ellenszenv nem fog sokáig tartani s belátva ez iskolák hasznos voltát, igyekezni fognak tanonczaikat minél tömegesebben felküzdeni. Adja Isten!

Azon iparosok, a kik fel tudják fogni az iparos-ifjak oktatásának üdvös voltát, igen helyesen tennék, ha igyekeznének ez ügynek megnyerni azokat, a kik még mindig idegenkednek attól. Ez czélszerű mód lenne az eszme nép-

nem esett a szivar szájamból; az igaz, hogy szájam felsebzett a sok füsttől, de jöhet-e számításba egy kis fájdalom a „kiállott” sok boldogsággal szemben?

Eljött a várva várt karácson, melyen először kellett legációba mennem. Egy kis falucska volt a Maros mentén, melyben hivatalva valék 3 napon keresztül a hívőknek az isten ígét hirdetni.

Mi kellett akkor egy legátusnak?! Egy térdig érő fekete magyarka és 2 prédikáció. Az első birtam, az utóbbiakat tudtam.

Épen szombat este volt, midőn a kis faluba megérkeztem; jobb kezemben egy vándorbot, a balban egy zsebkendőbe belekötve a legátusi appertineneciák, ugymint: a magyarka és a prédikációk.

A hol a templom, ott a paplak; a hol a paplak, ott a pap; tehát egyenesen torony irányában indultam czélom felé. A torony irányban való haladás elmélete, mely diákoromban czélszerűnek bizonyult, az életben később gyakran megcsalt.

A paplak udvarán egy féltucat komondor dühös csaholással rontott rám; én elszántan védelmeztem magamat, de végre a kis csomag a kutyák hatalmába került. Egy pillanat alatt a magyarka s a prédikációk szét lettek osztva. Mindenik kutyának jutott valami, hol egy darab zsinor a ma-

gyarkából, hol egy istenes mondás a prédikációból. E közben a házból segély érkezett és hosszas küzdelem után sikerült a kutyák szájából az én vagyonomat kitépni; szerencsére még nem tehetek nagy kárt bennük.

A tiszteltes bevezetett a jól fűtött barátságos szobába s miután én elmondám, hogy „helybeli legátus” vagyok, nem győzött eléggé sajnálkozni a szerencsétlen esetről.

— Sok a rossz ember a községben, és én kutyákkal védelmezem vagyonomat.

Mig mi a tiszteltes urral a világ folyásáról beszélgettünk, azalatt a tiszteltes asszony, egy jószágteljes asszony, magyarkámat kiigazgatta, úgy hogy alig látszott valami nyoma a kutyák pusztításainak.

Másnap délelőtt — első ünnep lévén — a pap prédikált s az isteni tisztelet után bemutatott a híveknek s nekem ott meg kellett áldanom őket, sok mindenféle áldást kívánva rájuk, családjukra, ingó-bíngó vagyonukra. Ez így szokás, s a hogy a legátus beszél, úgy várhatja jutalmát bucsuzáskor. Szépen beszélhettem, mert minden oldalról helyeslő zúgás volt hallható. Beszédemre az egyházi válaszolt. Csak a ki valaha egy falusi féltudós egyházfit beszélni hallott, annak van fogalma arról az ékes, csengő hangú dikezióról, melyet ő kigyelme hozzám

A belügyminiszter a következő rendeletet bocsátotta ki az összes törvényhatóságokhoz.

Azon botrányos kihágások, melyek legközelebb több helyen elkövetettek és a melyek a szabad nézetnyilvánítás tetteleg megakadályozása és a nyugodtabb polgárok megfélemlítésével a választások eredményének befolyásolását és meghamisítását célozzák — kötelességem me teszik, miszerint utasítsam a törvényhatóságot, hogy felelősség terhe alatt azonnal intézkedjék az iránt, hogy a különböző elvi és nézeti képviselőjelöltek fellépései és beszédei és általában a képviselőválasztási mozgalom törvényes nyilvánulási alkalmával — a nézetek szabad elmondása semmiképpen ne gátoltassék; az pedig, hogy a fellázított tömegek erőszakoskodáshoz nyulhassanak, minden viszonyok között és minden eszköz-

gyarkából, hol egy istenes mondás a prédikációból. E közben a házból segély érkezett és hosszas küzdelem után sikerült a kutyák szájából az én vagyonomat kitépni; szerencsére még nem tehetek nagy kárt bennük.

A tiszteltes bevezetett a jól fűtött barátságos szobába s miután én elmondám, hogy „helybeli legátus” vagyok, nem győzött eléggé sajnálkozni a szerencsétlen esetről.

— Sok a rossz ember a községben, és én kutyákkal védelmezem vagyonomat.

Mig mi a tiszteltes urral a világ folyásáról beszélgettünk, azalatt a tiszteltes asszony, egy jószágteljes asszony, magyarkámat kiigazgatta, úgy hogy alig látszott valami nyoma a kutyák pusztításainak.

Másnap délelőtt — első ünnep lévén — a pap prédikált s az isteni tisztelet után bemutatott a híveknek s nekem ott meg kellett áldanom őket, sok mindenféle áldást kívánva rájuk, családjukra, ingó-bíngó vagyonukra. Ez így szokás, s a hogy a legátus beszél, úgy várhatja jutalmát bucsuzáskor. Szépen beszélhettem, mert minden oldalról helyeslő zúgás volt hallható. Beszédemre az egyházi válaszolt. Csak a ki valaha egy falusi féltudós egyházfit beszélni hallott, annak van fogalma arról az ékes, csengő hangú dikezióról, melyet ő kigyelme hozzám

zel lehetetlenné tétessék. Utasítom, hogy mindazok ellen, kik ily törvénytelen és gyalázatos eszközök használatát megkísérlelének, vagy arra bujtogatnának, elv-, nézet- és személyválogatás nélkül minden, a törvény által megengedett eszközöket alkalmazza arra nézve, hogy ezen bűnös szándékukat végre ne hajthassák. Utasítom, hogy ha bármily ily tettlegességek mégis előfordulnának, a résztvevők megfenyítése iránt azonnal a legszigorubb eljárás fogatatosítottassék. Utasítom, hogy mindazon hivatalos közegek ellen, kik e tekintetben mulasztást vagy részrehajló eljárást tanusítanak, a törvény által előírt fegyelmi eljárást azonnal alkalmazza és a tényálláshoz képest az illetőket további elbánás végett esetleg a törvényes bíróságoknak adja át. Meg vagyok ugyan győződve, hogy a törvényhatóság maga is át van hatva azon eljárás elkerülhetlen szükségéről, hogy ezen gyalázatos kihágások ismétlése egy a szabadság, mint a nemzet jó hírne érdekében minden módon megakadályoztassanak, jelen rendeletem legpontosabb végrehajtását hazafiai kötelességének fogja tartani, mindazonáltal kijelentem azt is, hogy azon nem várt esetben, ha ez nem történne, a törvényben gyökerező minden hatalmat kötelességem szerint érvényesíteni fogom mindenki ellen személy és állásra való tekintet nélkül, ki ezen rendelet ellen vét, vagy ki mint tisztviselő, előjáró ezen rendeletben megjelölt intézkedéseket, illetőleg a törvény által is parancsolt kötelességet nem, vagy hanyagul teljesíti. Együttal meghagyom azt is, hogy jelen rendelet minden város és községben haladéok nélkül kihirdetessék és a választók a hatóság által az iránt is megnyugtattassanak, hogy ott, a hol szükséges, fegyveres erő által is biztosítani fog az, hogy választási jogát

intézett. Egy szót sem értettem belőle, de azért mélyen meg voltam hatva. Egy csomó kézszerítés, egy rakás hízogó szó, s azazal a hívek szép rendben elosztottak.

Felderült a 2-ik ünnep reggele, melyen nekem első prédikációm kelle tartanom. Midőn a harangszó megkondult, roppant izgatottság vett erőt rajtam. Remegtem, mint a nyárfalevél. A pap megszánt s váltig biztatott, hogy ne féljek, hisz az nagyon könnyen fog menni. Eszembe jutottak egy vén diák tanácsai, melyeket elindulásomkor adott:

„Aztán öcsém, ha érzed, hogy melegedik a hely, ha kezdesz beleromlani: ott vannak az árvák és özvegyek. Ez kifogyhatlan thema, beszélhetsz eleget. Akármit beszélsz, csak meg ne állj, mert akkor veszte vagy. A falusi hívek nem keresik a logikát, csak tüzzel és hévvel beszéljen a legátus.”

Agyamban hirtelen koncentráltam mindazon szenvedéseket, miket valaha az árvák és özvegyek kiállottak s így egy szívreható, érzékeny tartalékrésszel még gazdagabban, a tiszteltes oldalán beindultam a templomba.

Alig foglaltunk helyet, midőn egy nagyszámu uri család lépett a templomba.

— Nagy megtiszteltetés, öcsém uram, — a T ... gróf család a szomszéd faluból

mindenki minden tartózkodás és félelem nélkül szabadon gyakorolhassa.

Külföld.

A francia törvényhozás a napokban a házasság felbonthatóságáról szóló törvényjavaslat felett látott zajos vitákat. Az egyházi pártok felől az előbbi állapot mellett a képzelhető legdühösebb izgatás foly. Hogy a pápi párt nem valami nagyon erős, azt bizonyítja, hogy az ujonczozási törvény tárgyalásakor Freggel püspök indítványa mellett, a papnövendékek teljes hadmentességi díja tárgyában, csak 92 szavazat volt, ellene pedig közel 400.

Julius 14-ikét, mint a Bastille lerombolásának évfordulóját, nagy ünnepélyekkel fogják megülni Párisban. Ugy hallatszik, hogy a köztársaság elnöke több politikai fogolynak és ezek közt a híres anarchista Louise Michelnek és Krapotkin herczegnek meg fog kegyelmezni.

A szerb kormány a bolgár kormányt fölszólította, hogy három nap alatt elégtelt szolgáltatson a szerb emigránsoknak a határon való megtűrése, az emigráns csapatoknak szerb területre történt betörései és egy szerb határvári állomás jogtalan elfoglalása miatt. Ha a bolgár kormány a kitűzött határidő alatt meg nem felel Szerbország követelésének, a szerb követ elhagyja Bulgáriát.

Szudánban végrevalahára mégis fog talán változni a helyzet, ha ugyan Gordon pasa addig meg nem unja a jó szerencsére való várakozást és meg nem teszi, a mivel fenyegetődött, t. i. hogy áttér a mohammedán hitre és megadja magát a máhadinak. Törökország hadi közreműködése már most bizonyosra vehető és pedig olyan módon, mint azt legutóbb jeleztük. A hadi műveletek megkezdése előtt a szultán kiáltványt fog közreboicsátani az afrikai mohammedánokhoz, de természetesen minderről nem lehet szó addig, míg a programm Angliával megállapítva s a hatalmak által helyben hagyva nem lesz.

A megörölás szellemei, melyeknek ébrentartásáról ugyis eléggé gondoskodnak a franciaizmus pártiak 1870–71 óta, megint fel lettek idézve. Az ujonczozási törvényt ugyanis megint vagy félmillióval emeli fel egyszerre a köztársaság haderejét s Németország, ki soha se akar készületlen maradni, már is gondoskodik róla, honnan szerezzen pénzt, sok pénzt, hogy ő is megtehesse a megfelelő sakkhuzást.

meg akarja önt hallgatni. Már most csakugyan kitegyen ám magáért.

Megrémültem e megtiszteltetés felett. Egy grófi család előtt prédikálni nem kicsi dolog. Az árva és özvegyek siralmairól is le kellett mondani, mert most már művelt közönséggel van dolgom.

Az ének elhangzott s én reszkető hangon kezdém meg beszédemet, hanem lassanként mindinkább kezdett visszatérni bátorságom. Érzem, hogy az első padból két angyalszem folytonosan rám tekint; azonban én nem mertem világért sem oda nézni. Tudtam, hogy e két szem azé a bájos kis leányé, ki a grófi családdal érkezett. A két ragyogó csillag hatása alatt mindinkább neki hevültem s beszéltem tüzzel, hévvel, mint egy apostol. Beszéltem mindenről; egyik eszme a másikat szülte, s éreztem, hogy jól beszélek. A predikácziónak szerencsésen vége lett s kezdődött a „Miatyánk“. Ekkor már bátor pillantást vetettem a közönségre s szemem a gyönyörű leányka tekintetével találkozott s én feledem a mindennapi kenyerünket megkérni s mindenről megfeledkezve, csak néztem a kedves, lélekfeljes arcot. A legnagyobb zavarban voltam; nem tudtam az Ur imáját befejezni; csak annyit tudtam mondani, hogy „ne vigy uram a kísértetbe“ s ezzel amen-t mondva, kétségbeesve hagytam ott a kathedrát.

Kézdi-Vásárhelyt, 1884. jun. 9.

A kézdívásárhelyi államfag segélyezett elsőfoku iparos-iskolában az 1883-ik — első — tanévet befejező vizsgálatok e hó 8-án tartattak meg a községi fiiskola helyiségében. Szépszámú érdeklődő iparosok és szülőkön kívül ott voltak: az iparisk. felügyelő-bizottsága Kovács István elnökkel csaknem teljes számban, Szöcs József polgármester s Török Bálint, mint a brassói kereskedelmi és iparkamara képviselője, és még sok tanügybarát.

A vizsgálat d. u. 3 órakor vette kezdetét egyszerre mind a 4 osztályban. A beiratkozott 171 tanuló közül vizsgára állott 145. (26 időközben segéddé lett s egyéb okok miatt kimaradt.) A 145 vizsgázott tanuló közt 9 kitünő, 33 jeles, 58 jó, 20 elégséges és 25 elégtelen osztályzatot nyert s ebből láthatólag az eredmény a legvérmesebb várakozást is kielégíthette. Igazán örömmel győződött meg a jelenvont közönség arról, hogy dacára a sok nehézségnek, melylyel az iskolának küzdenie kellett — ide értve, hogy a növendékek majdnem fele része semmi vagy csak nagyon kevés hiánys ismerettel jött iskolába s az iskolalátogatástól is sok iparosmester szándékosan eltartotta a tanonczokat stb. — oly tiszta, világos és érthető szép feleleteket adtak a tanulók, melyekből kitűnt, hogy a tanítói kar teljesen odaadó munkássággal igyekezett feladatát megközelíteni.

Mindenik osztályban közszemlére voltak kitéve a szabadkézi és mértani rajzok, szépírási dolgozatok s fogalmazványok, melyek méltóan sorakoztak sikerben a hallott szép és értelmes feleletekhez s a növendékek helyes és komoly magaviseletéhez, miről szintén örömmel győződünk meg. A vizsgálat befejeztétől a növendékek s a jelenvont közönség egy terembe gyűltek s ott Gyöngyösi István igazgató felolvasta az osztályzatokat, majd Kovács István, a felügyelő-bizottság elnöke, intézett a közönséghez s a tanulókhöz egy, az iskola szép czélját s az eredményt méltató tartalmas beszédet, melyben meleg köszönetet nyilvánítt egyszersmind az iskolát fenntartó hatóságoknak, testületeknek, a felügy. biz. tagjainak, a tanítói testületnek s végül a közönségnek érdeklődéséért. Még Török Bálint, a brassói kereskedelmi és iparkamara képviselője fejezte ki elismerését az eredmény fölött, biztosítván az iskolát arról, hogy jelentésében az iparkamarát fel fogja hívni, hogy a segélyt ne csak állandóvá tegye, de a lehetőleg emelje is föl. Az igazgató végül egy pár bucsusztó intézett a növendékekhez s ezzel iparos-iskolánk első tanéve véget ért.

a—.

— Belesültem, tiszteletes ur, meg vagyok gyalázva — nyögöm félholtan.

— Se baj, édes öcsém, igen jól beszélt, s e csekély hiba nem jöhet tekintetbe.

Midőn a templomból kiértünk, az egyházi újból elmondá az ő czifra mondókáját s kifejezte, hogy igazán aranyos egy szájam van. Én alig hallgattam rá, mert láttam, hogy a grófi család nem messze tőlünk ott áll. A mint futólag oda tekinték, úgy képzelém, hogy az a két szem most gunyosan néz rám, s én végtelen boldogtalannak érzem magamat. Röviden elmondám én is a szokásos beszédet a népnek s aztán távozni akartam, azonban most a gróf hozzám lépett s így szólt:

— Meg vagyok önnel elégedve, legatus, és szívesen látom ma ebédre.

A grófi ebédén lassanként magamhoz tértem. Az én szépszemű tündérem, a kis Flóra grófnő, addig vigasztalt, míg végre én is mosolyogtam kudarczom felett. Este nehéz szívvel váltam meg a kedves családtól s különösen a bájos kis grófnőtől. Azt a tekintetet, melyet a bucsuzásor reám vetett s azt a kézzorítást ép úgy nem fogom soha elfeledni, mint az én első legációim kudarczát.

Kézdi-Vásárhely város polgárainak figyelmébe.

Tisztelt polgártársak!

Az országgyűlési képviselőválasztások idejének küszöbén állunk.

Kézdizsék felőly hó 13-án választ képviselőt itten, Kézdi-Vásárhely város pedig felőly hó 17-én.

A magyar nemzet, szép és minden megszorítás nélküli jogánál fogva, alkotmányos uton választhatja képviselőit. Most, midőn országoszte meg van határozva a választások ideje s már is több helyen vérlázító események történtek, nehogy némelyek azon hitben legyenek, hogy egy ily választási aktus keresztülvitelénél minden szabad.

Komolyan felhívom tehát K.-Vásárhely város minden egyes polgárának figyelmét az iránt, hogy a megyei választás keresztülvitelénél semminemű politikai pártoskodásba bele ne bocsátkozzanak. Polgártársaimat intem és elvárom, hogy mint loyális polgárok, fogják a választás folyamata alatt magukat viselni, mert csakis így számíthatunk arra, hogy a választások jövőben is itt tartassanak, a mi pedig e város emelésére és polgárainak jólétére szolgál. Csak is így bizonyíthatjuk be azt, hogy fel tudjuk fogni helyzetünknek magasztos voltát.

Szeretettel kérem fel polgártársaimat: mindenki tartsa szem előtt műveltségi állását, értelmi fejlettségét, s ezekből kifolyólag mindenki tisztelje másnak szabad véleményét; tartsa polgári tisztének, alkotmányos jogainak gyakorlatát békésen hajtani végre, hogy a csend- és rendzavarókkal szemben ne legyen kénytelen — állásomból kifolyólag — a törvény szigorát alkalmazni.

Kézdi-Vásárhelyt, 1884. június 9-én

Szöcs József,
polgármester.

Levelezés.

Csikmegye.

Csik-Szentmiklós, 1884. június 4.

Tek. szerkesztő ur!

Nem késem értesíteni ama nagy szerencsétlenségről, mely községeinket felőly hó 2-án sújtá.

Nem tudhatni: a véletlen, vagy gonosz kéz cselekménye-e? — pont estéli 11 órakor egy szegényrendű gazda csütre felgyuladt s alig pár perc múlva a község felső tizedét egy hatalmas pusztító tüzvész fonta körül, ugyannyira, hogy 10 gazdának egészben és 9-nek részben épületei és eddig megakarított vagyona 4 óra alatt semmivé lett. S ha Szépviz, Borzsova, Taploca és más távolabb eső községek nemes lelki lakói nem lesznek vala és az ur Isten csendes idővel meg nem ajándékoz: több, mint bizonyos, hogy a most uralkodó szárazság miatt a községnek hasonfele a tűz martalékává válik. Ez alkalommal nem mellőzhetem el, hogy a többek között Taploca község lakóit ki ne emeljem, kik oly távol is megbecsülhetetlen vízfeszkendőjökkel mintegy 20-an megjelentek s egész odaadással oltottak mindaddig, míg a tűz teljesen leszakadt. Fizessen meg az ur Isten szíves fáradságukért! Továbbá nem szabad megfeledkeznem a járás tek. szolgabírája Mihály Ferencz urról, ki egész derékasan intézkedett a tűz elfojtása, valamint a könyöradamányok gyűjtése iránt s ezenkívül sajátjából a szegény égetteket 5 forinttal segítette fel, egy főtisztelendő Bálint Lázár plebános ur is. Nemkülönbén ki kell emelnem Csik-Szépviz községét és annak derék biráját, Deák Eleket, ki a mai napon — tehát ily rövid idő alatt — szegény égetteink számára 31 véka vegyes gabonát, 22 drb ruhaneműt és 7 frt 91 krt gyűjtött s még sajátjából 1 forintot adományozott. Jutalmazza meg az egek ura s adjon neki kitartást, hogy nemeslelkűségében sokáig fáradozhassék. Nagylelkű jötevőinknek a szerencsétlenek nevében még egyszer köszönetet mondok.

Kiss Dénes,
körjegyző.

Színészet.

Szombaton adatott Kézdi-Vásárhelyt „Bibor és gyász“ dráma 5 felvonásban, Hegedüs Istvántól. Ez előadás is kellően sikerült. Ki kell emelnünk ez alkalomból Leöveyt, a ki tehetséges színésznek mutatta be magát vak Béla alakításában. Kitüntette magát különösen azon jelenetben, midőn Bélát az ország rendei kikiáltják királyuknak. Jól játszott Hegyi is a beteges, bűnbánó II. István király szerepében. Várady Rózsa is dicsőre méltó igyekezetet fejtett ki, s bár ez uttal nem az ő hatáskörébe tartozó szerep jutott neki, ügyesen megoldotta szerepét. Dicsőre méltó érdemének még: Várady (Szendrőy) és Lendvay (Pálata). Közönség ezuttal csekély számban volt; ez azonban nem is csoda, mert nagyon kedvezőtlen volt az időjárás.

Vasárnap „A szegedi kupecz“ került színre szépszámú közönség előtt. Ez előadásról is csak jót mondhatunk. Hegyi kitünő humorral személyesíté a kupecz nyers, de rokonszenves alakját. Leövey (Ugróczy) a hetyke világfi szerepében folytonos derűségben tartá a közönséget. Várady Ibolyka csengő, érzelemteljes hangon előadott szeged dalai nem egyszer frenetikus tapsokkra ragdák a közönséget. Várady Ibolyka szép és kellemes hanganyaggal rendelkezik s van érzéke is a népszínműi alakok megalkotásához; azonban nincs meg sem tartásában, sem hangjában még a kellő biztosság; de megvan benne mindazon tehetség, mely hosszabb gyakorlat után egyik legjobb vidéki népszínmű-énekesnővé képesítendi. Albisi szintén énekel egy pár népdalt. Középszerű hangja, de kitünő zeneérzéke van. Nagy igyekezettel iparkodott hangját megfékezni, mely a felsőbb régiókban érdes és hatástalan, s ennek köszönhető, hogy éneke hatást keltett. Várady Rózsa és Várady Emma igen rokonszenves jelenségek voltak; azonban szerepük oly csekély volt, hogy ezuttal feleslegesnek tartjuk működésüket bővebben méltányolni. Fábriánné és Lendvay az urhatnám házaspár szerepében kitünően játszottak.

Kedden Rosen Gyula vigjátéka, „A 9-ik parancsolat“ adatott középszámú közönség előtt. Mi e labrakapott Rosen-kultuszsal egyáltalában nem vagyunk megelégedve. E lélek és melegség nélkül való darabokból minél kevesebbet kívánunk látni. Vannak nekünk magvas magyar vigjátékaink, s ezeket úgy mi, mint a műértő közönség szívesebben vesszük. Hegyi ismét kitünő színésznek mutatá be magát. Annai eredetiséggel, annyi humorral állítá elénk a jámbor, elhízott földbirtokost, hogy a közönség nem győzött eléggé gyönyörködni a pompás alakban. Várady Rózsa sok szerelemelőtétossággal személyesíté a kedves szerelmi cselőzövet. Kitünő játéka még hatásosabb lett volna, ha egy kissé több komolysággal játszik. Fábriánné és Lendvay ezuttal is jelesen játszottak.

Az eddig tartott előadások eredményeit összevonva, örömmel ajánlhatjuk e derék kis társulatot a közönség pártfogásába.

A mint hiteles forrásból értesültünk, E. Kovács Gyula, kitünő színművészünk, egy pár vendéglátásra Kézdi-Vásárhelyre a Várady-társulathoz szándékszik lejönni.

Apróságok.

— Ráday Gedeon gróf a kézdívásárhelyi szabadalvúi párt elnökéhez, Székely János ev. ref. lelkészhez, Budapestről június 9-ki kelettel a következő táviratot intézte: „Bizalmuk, megtisztelő jóakaratokért fogadják forró hálám nyilváníását; most nem siethetek nekem kedves körükbe, mert köztetevékenységem visszatart; de minden körülmény között lerovandom hálám őszinte adóját. Köszönetemet Kézdi-Vásárhelyen személyesen minden körülmény között kifejezni hazafi kedves kötelességemnek ismerem. Őszinte hálás hívők: Ráday.“

— K.-Vásárhelyt a Kézdi választókörlet részéről f. hó 13-án megjejtendő képviselőválasztás alkalmas helyiségek hiányában a piac két pontján felállítandó sátrak.

ban fog megejtetni. Hallomás szerint a választási elnök, okulva az utóbbi időkben lefolyt botrányos eseményeken, a piac déli oldalán egy lebontott épületből hátramaradt kőrakást fegyveres katonákkal fogja őriztetni. Helyesen is van. Egy oly nagy rakás hatalmas argumentum könnyen végzetes következményeket vonhatna maga után.

— **Necrolog.** Ferenczy Márton, a kolozsvári tud. egyetem jogi facultásának első éves derék és szép tehetségű hallgatója, f. hó 7-én Csik-Tusnádon jobb létre szenderült. Nyugodjék békében!

— **Rablás Csik-Szeredában.** Hettmann Móricz izraelita kocsmáros f. hó 9–10-ike közötti éjszaka kirabolták. A tettesek lakásának azon szobájából, melyben nem lakott, az utca felőli ablak fatábláját és vasrostályát leszedve, az ablakon hatoltak be és egy szekrényből, hol pénzt tartotta, állítólag 1400 forintot (?) vittek el. Különös az, hogy bárha ott értékes ékszerek is voltak, azokat nem bántották. Mindenesetre oly egyén tehet, ki jól tudta, hol áll a pénz, mert a szekrény három fiókja közül éppen csak azt törték fel, melyben a pénz volt. Kocsisát befogták; erre van a legnagyobb gyanúja.

— **A k-vásárhelyi tisztviselő** által tervezett tavaszi mulatság, mely a kedvezőtlen időjárás miatt f. hó 7-ről elmaradt, a mint hitelesen értesülünk, a választások után fog megtartatni. A megtartás napjáról a közönség értesített fog.

— **A trónörökös könyve.** Jókai Mór Bécsbe utazott, hogy ott a trónörökös által reá bízott nagy munka tervének részleteit bemutassa. Mint a Nemzet Bécsből értesül, Jókai előterjesztései megnyerték a jóváhagyást. A magyar korona országainak történelmi és néprajzi leírása e szerint önálló szerkesztőség vezetése mellett, kiadásában is függetlenítve, hazai írók és művészek közreműködésével teljesen Budapesten fog készülni. A munka felett való felügyeletre külön magyar irodalmi és művészeti bizottságok alakíttatnak Budapesten. Az e tárgyban hozott határozatokat a bizottság a trónörökös-főherceg elnöklété alatt tartott ülésén Jókai Mór előterjesztésére hozta.

— **A nagyváradi 48-as függetlenségi párt** Kossuth Lajost nagy lelkesedéssel képviselőjelöltjének kiáltotta ki. A párt e határozatáról Kossuthot azonnal távirati uton értesítették.

— **Véres verekedés.** A múlt vasárnap Kézdi-Vásárhelyt egy Antal András nevű lemhenyi embert egy honvéd, nem tudni, mi okból, megtámadva, súlyosan megsebesítette.

— **Kézdi-Szentléleken** a pünkösöd másodnapján tartott bucsu alkalmával polányi Szabó József alaposan ellátván magát étellel és itallal, a guta megütötte.

— **Kézdiszentléleki** Pászka János földmives f. hó 6. a mezőről hazajövet, szekerről leesett, minek következtében oly súlyos sérülést szenvedett, hogy a múlt vasárnap elhalt.

— **A csiksomlyói** román kath. főgymnasiumnál az 188³/₄-ik tanév végével megtartandó nyilvános vizsgálatok rendje. A vizsgálatok mindennap a rendes ismétlést követően reggeli 8 órakor kezdődnek a tanácskozási és a rajzteremben s három tanecsoportban és szakaszban a következő napokon fognak megtartatni: június hó 16-kán V—VII. osztály a hittan, történelmi és bölcsészeti csoportból. 17-én I—II. oszt. a természet és mennyiségtani és a III—IV. oszt. a nyelvtani csoportból. 18-án V—VII. oszt. a nyelvtani csoportból. 19-én III—IV. oszt. a hittan és történelmi és az I—II. oszt. a nyelvtani csoportból. 20—21-én a VIII. oszt. szóbeli érettségi vizsgálata. (Ez zártkörű. Utasítás 22. §.) 21-én d. u. a magánvizsgálatok. 23-án az V—VII. oszt. a természet- és mennyiségtani csoportból. 24-én az I—II. oszt. a hittan, földrajzi és a III—IV. oszt. a természet-, mennyiségtani csoportból. 25-én I—VIII. oszt. ének, zene és tornából. 29-én záróünnepély. Kelt Csik-Somlyón, a tanártestület 1884. május 28-án tartott rendkívüli értekezletéből. — **Az igazgatóság.**

— **A kézdívásárhelyi közs. iskola** 1883—84. isk. évi vizsgálatai sorrendje: Jun. 23-kán d. e. 8—12 óráig az I. fiúosztály, d. u. 3—6-ig a II. fiúosztály; 24-én d. e. 8—12 óráig a III. fiúosztály, d. u. 3—6-ig a IV. fiúosztály; 25-én d. e. 8—12-ig az I. leányosztály, d. u. 3—6-ig a II. leányosztály, 27-én d. e. 8—12-ig a III. leányosztály, d. u. 3—6-ig a IV. leányosztály; 28-án d. e. 8—12-ig az V., VI. leányosztály. A vizsgálatok tartatnak az I-ső fiú- és leányosztályok tartameiben. A záróünnepély az ev. ref. templomban jun. 29-én d. u. 3 órakor a szokott módon fog megtartatni. A vizsgálatokra úgy, mint a záróünnepélyre mind a szülőket, mind az érdeklődő tanügybarátokat tisztelettel meghívja az iskolaszék megbízásából: — Kézdi-Vásárhelyt, 1884. jun. 8-án — M. Székely János, igazgató.

— **Felhívás a tanügy barátaihoz.** Községi elemi iskolánkba járó 460 fiú és leány tanuló között igen számosan vannak, kik mind a tanulási előmenetelük kitünősége, mind szorgalmuk és erkölcsi magaviseletük által méltóvá tették magukat a megjutalmazásra. Azonban a rendelkezés alatti alapítványok kamatai erre nem elégségesek. Felhívjuk és felkérjük azért a nevelésügy nemesei keblű barátait, hogy nevezett célra méltóztatassanak bármely csekély összeget adományozni. Az adományok — melyek hirlapilag nyugtáztatni fognak — Kölönte Mózes isk. gondnok urhoz küldendők. K. Vásárhelyt, 1884 június 8. Az iskolaszék.

— **Vizsgálatok.** A csiksomlyói r. kath. tanítóképezde osztályvizsgálatai következő napokon tartatnak meg: 1. június 23-án I. osztály, minden tantárgyból; 2. június 25-én II. osztály, minden tantárgyból; 3. június 26-án d. III. osztály, valamennyi tantárgyból. A vizsgálatok d. e. 8 órakor kezdődnek.

Nyilatkozat.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Tisztelettel kérjük, szíveskedjék ezen nyilatkozatunknak becses lapjában helyet adni.

Az „Ellenzék” 131. számának „Mindenfélé” rovatában megjelent, bennünket is érintő közleményeikre sietünk kijelenteni, miszerint azon állítás, hogy Lónhart Ferencz püspök ur ő nagyméltósága körünkben „a tanárok... lelkiismetere pressiót gyakorolt volna a kormány érdekében”, hogy többet ne mondjunk — egyszerűen valótlan.

Kelt Csik-Somlyón, 1884. június 8. Imets F. Jákó, Móricz Gyula, Glosz Miksa, Kopacz Pátrik, Pál Gábor, Pap András, Jakab Antal, Szász Károly, Adorján Imre, Nagy István, Szenes Anaklet, Bodosi Lajos, Földes József, Lakatos Izra és Sipos Sándor tanárok.

KÖZGAZDASÁG.

Miképen kell a gyümölcsösöket gondozni?

A ki az utóbbi években hazánkban rendezett gyümölcskiállításokat, különösen pedig az országos magyar gazdasági egyesületnek közbelki állandó gyümölcskiállítását megismerlő, arról győződhetett meg, hogy a gyümölcstermelést már nálunk sem tekintik többé pusztán kedvtelésnek, hanem olyan mezőgazdasági ágnak, mely okszerű művelés mellett éppen olyan vagy még nagyobb hasznót hajt, mint bármely más mezőgazdasági ág.

De miben áll az okszerű gyümölcs-termelés, miképen kell a kiültetett gyümölcs-fákat gondozni, hogy megfelelően gyümölcsözzenek? E kérdésekre egy gyakorlott gyümölcs-termelő következőképen felel:

A fiatal, elültetett csemétéket nem csak a kiültetés évében kell kellőleg gondozni, hanem az ezt követő években is. E gondozás első sorban a talajporhanyításból és a csemete észszerű nyeléséből áll, mely utóbbi által a fa koronáját évről-évre fej-

lesztjük. Nem szabad azonban elhanyagolni soha magát a törzsöt sem.

Ne mulasztssuk tehát el a fa tövében tányér alakulag kimélyesztett földet ismételt megkapáltatni, hogy az mindig porhanyó és mindenféle gáztól ment legyen. Ősszel és tavasszal pedig a fák alját, körülbelül oly nagy területnyire, mint a fa koronája, fel kell ásni, hogy így a föld jól legyen forgatva. E forgatásnál ügyeljünk azonban arra, hogy a gyökérzetnek a föld felszínéhez közel fekvő finom szárait lehetőleg kimélyjük, mert éppen ezen hajszálgyökökerek szerzik be a növény számára a legtöbb táplálékot. Célyszerű továbbá, különösen a fiatal ültetvényekben, ősszel a földet felásáskor úgy 30 cm.-nyire a fák törzse körül felhalmozni. A föld ezen felásása újabb gyökérképződésre ösztönzi a fákat, míg e feltöltögetés által a téli nagy fagyok ellen védjük a csemétéket.

A föld felporhanyításával azonban még nem tettünk meg mindent. A bujább fejlődéshez, a nagyobb termésekhez több táplálékra van szükség és így a felforgatott földet meg is kell trágyázni. Az újraültetésnél mindjárt kiültetésekor elvégezzük ezen trágyázást, míg a régebbi ültetvényezésben június, július hónapokban trágyázunk. Ez utóbbi trágyázásnak a talaj gazdagításán kívül még az a haszna is van, hogy megakadályozza a talaj kiszáradását a fák alatt a földet folyton elég nedvesen tartja. A trágya egész nyáron át ott marad a fák alatt s ősszel a földdel együtt felásáskor összekevertetik.

A kiültetett csemétéket az első néhány évben szorgalmasan kell nyesegetni, mely munkánál legfőbb gondunk az legyen, hogy a fák koronája elég terebélyes, de lehetőleg fölfelé törekvő legyen, hogy a fák tövéhez könnyen hozzá férjünk, s hogy a korona ne árnyékolja be tulságosan a talajt. Ha a fák metszését elhanyagoljuk, nem csak csunya alakú faánk lesznek, hanem lecsüngő ágakat, hosszú, terméketlen, fába hajtó galyakat s csak foltonkint termő fakoronát nyerünk; mind oly dolgok, melyek gyümölcsösünk jövődelmét tetemesen megcsönkítják. A gyümölcsfákat legjobb tavasszal metszeni, kivéve a csontárokakat, melyeket mindig ősszel, meg akár lombos állapotban is messzünk, mert csakis így biztosíthatjuk magunkat a gummi-folyás ellen s így mozdítjuk elő a termő-galyak képződését.

A fák törzsével szokás a legkevesebbet törödni, pedig éppen a kéreg nyújt legtöbb buvóhelyet mindenféle rovarnak, melyeknek pusztításait a következő évben mindig drágán fizetjük meg. Sokan megszabadulnának a hernyószedéstől, ha fatörzsüket jobban ápolnák. Ezen ápolás pedig igen egyszerű. Minden ősszel kenjük be a fák törzsét fel egészen a koronáig, agyag, tehéntrágya, mész és hamu keverékkel. Ott, ahol anyulak pusztításától lehet tartani, jó e keverékhez még emberi ürüléket is adni, mitől a nyulak rendesen elundorodnak. E keverék használata által a fa kérge lágy, egészséges marad, a rajta levő gombák, moha, paplós és rovarlázak mind tönkre mennek, sőt a kellő vastagságu bekenés által a fagy ellen is védjük a növényeket.

A hol folyó víz van, ott soha se mulasztssuk el azt a fák öntözésére felhasználni. Eleget ily esetben a fák között egy kis barázdát húzni, mely minden egyes fához kiágazással bír.

(Folytatása köv.)

A közönség köréből.)*

Kézdi-szék, 1884. jun. 6.

Tek. szerkesztő ur!

A „Nemere Határszéli Közlöny” felelős szerkesztője, t. Sztérényi József ur, a lapja idei 55-ik számában „Több választó” aláírással közlött cikkre a „Székelyföld”

*) Ezen cikkért a felelősséget csakis a sajtó-hatósággal szemben vállaljuk el. Szerk.

idei 43. és 44. számaiban adott megjegyzéseim alkalmából ugyan a „Székelyföld” 45-ik számában a „Több választó” és maga személyében válaszolván, engedje meg, hogy még néhány észrevételt tegyek ezen utóbbi sorokra is. Sztérényi ur azt írja, hogy az én cikkem éle „Lázár Mihály ur ellen van irányozva.” Ugyan, hát a „Több választó” cikke nem a kanonok ur ellen volt-e irányozva, mikor azt mondja, hogy „a vallásos fanatizmus tüzeit” gyújtja fel józan és rokoni szeretetben élő székely atyámfiai között; ki üdvtelen felekezeti surlódásokat stb. idézne elő fellépésével? És nem volt-e helyén, realizálni azon szavakat, hogy a kanonok a „szent kereszt” zászlója alá akarná csoportosítani a választók táborát? Hát ez mi? nem személyes jellegű, s a mellette még gunyos is? Biz ezt valamint én, úgy más sem foghatta fel másképen; már csak ennyi értelmi felfogást engedjen meg olvasóinak Sztérényi ur, ki az én cikkemet felveszi vala, „hahogy nem teljesen személyes jellegű s nem zeng egyiknek dicsőhymnust, míg a másikat földig rántja.” Hát biz ez sem áll, mert az én egész cikkemben a mi dicsőhymnusnak mondható lenne, az lehet, midőn állítom, hogy megválasztatása esetén a kanonok ur képviselői úgy a kerületet, mint Lázár Mihály vagy bárki más. Ez még nem dicsőhymnus. Ha pedig az én cikkemben valami személyes jellegű lett volna is, de erre a Sztérényi ur által istápolat „Több választó” cikke szolgált alapul, a mi nem az én hibám, hanem a „Több választó” és Sztérényi uré, kik a százsorta személyesebb jellegű cikket közlőztették. Lázár ur pedig ép azok előtt látszik a földig lerántva, kik elfogultak iránta, de mi, kik ismerjük őt, mint főispánt, mint képviselőt s ismerjük viselt dolgait: dicsőhymnus bizony nem zenghetünk neki. Az elmondottak vele szemben egy kis jóakaratu figyelmeztetést képeznek a multból a jövőre, mert éppen iránta való tiszteletből hallgattuk el, hogy mikép viselte magát mint képviselő az egyes, napirenden levő tárgyak szavazásánál; hányszor, hol, mikor és miben emelt szót küldői érdekében, mit nem hallgathatnánk el. Mi sem gyanúsítással élni, sem a társadalmi kölcsönös tisztelet megsejtene, sem a társadalmat megbontani nem akarhatjuk, még akkor sem, ha tán szükség esetén egy kis naplókivonatot kényszerítettünk is adni Lázár ur képviselői életéről, mivel „kerülete teljesen meglegedve” nem lehet, s főkép ki figyelemmel kísérte és kíséri küldötteit. Cikkek éle tehát nincs Lázár ur ellen irányozva, sőt éle sincs annak, mert még az igazat sem kívántam felhozni.

Sztérényi ur azt írja, hogy cikkemet azért aem vette fel, mert én teljesen tévedésben voltam s „Több választó” cikkét egészen máskép magyaráztam, mint az írva és értve volt. Hisz az egyéni felfogások lehetnek különbözők, de annyit mondhatok, hogy ezt minden olvasó úgy értette és kellett érte, mint én. És ha mégis a „Több választó” olyat adott közre, a mi a lap olvasóit tévedésbe hozta s ezt a szerkesztő sem igazította ki: szintén a „Több választó” és őket védelme alá vett szerkesztő ur hibája, s nem az enyém és azoké, kik velem együtt egy értelemben fogták fel cikküket. Elég fájdalom, hogy cikkük az olvasók félrevezetésére és tévedésbe hozására volt szánva.

Sztérényi ur továbbá azt írja: „Senkinek eszébe sem jutott, vallási kérdéssé alacsonyítani a választást” stb. Ugyan, ugyan, édes szerkesztő ur, hát a vallási kérdés olyas valami, hogy akár okkal, akár ok nélkül, de ha mégis már a választás vallásos színezetűvé tétetett: az lealacsonyítás? Hát ilyent Ádám óta valaki hallott-e, hogy a vallás — bármilyik legyen az azok közül, a melyek be vannak véve a társadalom és államok által — valamely kérdést éppen a választási kérdést lealacsonyítsa? Hát szerkesztő ur idézett szavaival is mást akart inni és érteni, mint a mit abból érteni lehet? Ha az emlegetett egyenlőség szent fogalmát is így fogja fel Sztérényi ur, mint a választás kérdését a vallásé?

